

GERARD VAN DER LEM

Mijn jaren met Louis van Gaal, Pep Guardiola, José
Mourinho en andere wereldsterren

Edwin Struis

Gerard van der Lem

Mijn jaren met Louis van Gaal, Pep
Guardiola, José Mourinho en andere
wereldsterren

INSIDE

© Edwin Struis, 2019
© Omslagfoto: ANP photo
Omslagontwerp: Loudmouth, Utrecht
Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 4728 0
ISBN 978 90 488 4729 7 (e-book)
NUR 489

www.overamstel.com

O V E R A M S T E L

uitgevers

Inside is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder vooraf-gaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Voorwoord , Rechtdoorzee en loyaal	9
Hoofdstuk 1 , Verliefd op Eusébio	13
Hoofdstuk 2 , Drama in de Kleine Wittenburgerstraat	16
Hoofdstuk 3 , Weggestuurd bij Ajax	20
Hoofdstuk 4 , Gezagsverhoudingen	24
Hoofdstuk 5 , Uit eten en een BMW	30
Hoofdstuk 6 , Ziekenautocompagnie	37
Hoofdstuk 7 , Magie in Milaan	40
Hoofdstuk 8 , Hazes & Snoetje	44
Hoofdstuk 9 , Een Lieverdje in Limburg	49
Hoofdstuk 10 , De tranen van Wim Jansen	55
Hoofdstuk 11 , Babi pangang op Spangen	61
Hoofdstuk 12 , De Kromme en Haagse Aadsje	67
Hoofdstuk 13 , Zwartgeldaffaire en afkeuring	72
Hoofdstuk 14 , De trainer staat op	79
Hoofdstuk 15 , Een whisky van Louis	84
Hoofdstuk 16 , De ergernissen van Davids	86
Hoofdstuk 17 , Tranen van Seedorf	93

Hoofdstuk 18 , De lokroep van Louis	99
Hoofdstuk 19 , Telefoon	105
Hoofdstuk 20 , E.T in De Meer	109
Hoofdstuk 21 , Ellende en verdriet	116
Hoofdstuk 22 , Die brave Bogarde	121
Hoofdstuk 23 , Parel uit Rio	125
Hoofdstuk 24 , De geboorte van een kampioenselftal	128
Hoofdstuk 25 , Triomf in Wenen	133
Hoofdstuk 26 , Het ongeluk van Kluivert	138
Hoofdstuk 27 , Via Madrid en Tokio naar Rome	140
Hoofdstuk 28 , Paradijsvogels	146
Hoofdstuk 29 , Afscheid van Ajax	151
Hoofdstuk 30 , Niet kreukvrij in Camp Nou	156
Hoofdstuk 31 , José: de ambitieuze assistent	160
Hoofdstuk 32 , Xavi, Ribo & Pep	163
Hoofdstuk 33 , Klein-Holland	170
Hoofdstuk 34 , De geest van Johan Cruijff	176
Hoofdstuk 35 , Afscheid van Louis	180
Hoofdstuk 36 , Van Camp Nou naar de Alkmaarderhout	185
Hoofdstuk 37 , Spookcontract in Japan	192
Hoofdstuk 38 , De prins uit Saoedi-Arabië	195
Hoofdstuk 39 , De dood in de ogen	203
Hoofdstuk 40 , Griottenfabriek	208
Hoofdstuk 41 , Ontsnapt aan een aanslag	210
Hoofdstuk 42 , Exit in China	214

Hoofdstuk 43, Weerzien met Blind	219
Hoofdstuk 44, Oorlog met Van Geel	223
Hoofdstuk 45, Tumult op Cyprus	232
Hoofdstuk 46, Sjors & Sjimmie in Athene	237
Hoofdstuk 47, In zee met Shota	245
Hoofdstuk 48, Intermezzo bij de sultan	247
Hoofdstuk 49, Terug in Kayseri	250
Hoofdstuk 50, Een belletje van Khadaffi	252

Voorwoord

Rechtdoorzee en loyaal

Je kunt verschillende tonen aanslaan zonder uit de toon te vallen. Dat is misschien wel de essentie van de samenwerking die ik als trainer had met Gerard van der Lem. In de diversiteit van onze persoonlijkheden zat naar mijn smaak de essentie van het succes dat onze combinatie opleverde. Gerards andere inzichten, andere benadering en andere manier van uiten, zorgden voor een mooi evenwicht in de vorming en begeleiding van de teams die wij op verschillende momenten en onder afwijkende omstandigheden onder onze hoede hadden, met uiteraard het succesvolle Ajax dat tussen 1991 en 1997 de voetbalwereld veroverde, als meest tot de verbeelding sprekend voorbeeld.

Ja, Gerard en ik, we zijn anders. Op veel gebieden wijken we van elkaar af, maar tegelijkertijd hebben wij ook onze overeenkomsten. En dan doel ik niet alleen op het feit dat wij zowel Amsterdammer zijn als van dezelfde generatie, maar vooral op een gelijke visie op voetbal en de beleving van ons

vak. Dat merkte ik al op de Cursus Betaald Voetbal waar wij samen in de schoolbanken zaten. Toen al voorzag ik een passende combinatie. Het klonk wellicht voorbarig, maar ik zei tegen hem: 'Gerard, wanneer ik ooit een grote club ga trainen, zou ik jou als mijn assistent nemen.'

Het komt erop neer dat het cruciaal is dat een trainer en zijn staf complementair zijn. Alleen zo haal je het beste eruit, want wanneer iedereen op een en dezelfde manier denkt en doet, gaat dat ten koste van de progressie binnen het teamproces. Weerstand, verschil van mening, een andere kijk op de zaak in zowel begeleidend als technisch-tactisch opzicht zijn vruchtbaar en dus noodzakelijk!

Gerards onvervalste Amsterdamse humor en in een vlotte babbel gevatte directheid kon hij in zijn positie voortreffelijk hanteren, om, met die andere toon, spanning weg te halen waar die te veel werd, of juist een scherp accent te plaatsen. Rechtdoorzee en loyaal. Zo'n assistent is goud waard en bovendien was Gerard niet vies van hard werken. Er waren jaren, in het begin van ons Ajax-avontuur, waarin hij niet alleen trainer was bij het eerste elftal (en dat is al een zeer intensieve job) maar ook nog coach van Jong Ajax! Hij maakte lange dagen, de weken zaten vol met werk, maar onveranderd deed hij dat op een even gepassioneerde als opgewekte manier, waarmee hij vaak de stemming binnen de groep positief beïnvloedde.

Natuurlijk zorgden verschil van inzicht, de andere mening over hoe een situatie op te lossen, weleens voor discussie.

Dat heeft ook te maken met de factor persoonlijkheid, karakter, iets waar wij beiden voldoende van hebben, dacht ik zo. Meestal kwamen wij er wel uit, slechts bij uitzondering bleven de geesten gescheiden, maar een afwijkend inzicht ondermijnde nooit het wederzijds respect voor elkaars vakmanschap. Laat ik het duidelijk stellen: over dat vakmanschap van Gerard van der Lem bestaat geen twijfel, terwijl hij als mens uit het beste hout gesneden is, een eigenschap die ik nog hoger aansla dan professionele kunde.

Met genegenheid kijk ik terug op de jaren waarin wij met onze verschillende tonen mooie muziekstukken wisten te componeren, en ik ben gelukkig en trots dat Gerard van der Lem en ik daarin geslaagd zijn. Nog blijer ben ik met de vriendschap van een collega met een hart van goud.

Louis van Gaal

Hoofdstuk 1

Verliefd op Eusébio

Zie dat 9-jarig jochie daar staan, aan de rand van het veld. Het is 2 mei 1962, het oog van de voetbalwereld is gericht op Amsterdam. Daar maken de twee grootmachten Real Madrid en Benfica uit wie zich het beste voetbalteam van Europa mag noemen. De Portugese kampioen is regerend Europa Cup I-winnaar, en achter de naam van de Spaanse uitdager staan al vijf overwinningen in het kampioenenbal.

Naast de locatie (Olympisch Stadion) en de scheidsrechter (Leo Horn) zijn ook de ballenjongens van Nederlandse makelij: de net vijftien jaar geworden Johan Cruijff is een van hen, net als Gerard van der Lem. Officieel is Gerard nog lid van AVV Fit, een buurtcluppie uit Amsterdam-Oost, maar de krullenkop mag het seizoen erop de kleuren dragen van de grote buurman uit de Watergraafsmeer.

De pingelaar heeft zich in de kijker gespeeld tijdens een competitieduel met Ajax en is gevraagd om de overstap te maken naar de velden van Voorland, waar traditiegetrouw de

Ajax-jeugd wordt klaargestoomd voor het grote werk. Door de trainers en de leiders wordt vaak naar het aanpalende stadion De Meer gewezen. 'Als je daar komt te spelen, heb je het gemaakt,' zo krijgen de pupillen en junioren regelmatig te horen. Met ingang van het seizoen 1962/1963 is Van der Lem een van hen.

Maar eerst is er dus die finale van de Europa Cup voor landskampioenen, zoals de voorloper van de Champions League officieel heet. Aan de rand van het veld kijkt Van der Lem in het met 65.000 supporters volgepakte Olympisch Stadion z'n ogen uit. 'Mijn vader was fan van Real Madrid. De namen van Alfredo Di Stéfano, Ferenc Puskás en Francisco Gento sprak hij met respect uit. Dat waren in die tijd de grote sterren, te vergelijken met Lionel Messi en Cristiano Ronaldo nu.'

Niet spelend in het gebruikelijke smetteloze wit, maar in het blauw, zijn de Spanjaarden ook nu weer de grote favoriet voor de titel. In no time staat Real met 2-0 voor, via twee goals van Puskás, waardoor de strijd meteen beslist lijkt. José Águas en Domiciano Cavém trekken de stand echter gelijk, waarna nog voor rust de gevluchte Hongaar Puskás zijn hat-trick vol maakt.

'En toen kwam vlak na rust de bal mijn kant op gerold,' herinnert Van der Lem zich als de dag van gisteren. 'We hadden allemaal een plaats toegewezen gekregen van de leider, we mochten de bal pas pakken als die echt bij ons in de buurt was. En het was ook niet de bedoeling dat we er allemaal

achteraan gingen rennen. Real stond 3-2 voor, de bal komt mijn kant op, ik raap 'm op, kijk weer omhoog en staar zo in het gezicht van Eusébio, de spits van Benfica. Ze stonden achter, dus hij wilde graag de bal hebben, maar hij bleef heel kalm. Hij was niet agressief, had niet zoiets van: kom op met die bal. Nee, hij bleef rustig wachten totdat ik de bal in zijn armen stopte. Hij lachte naar me, prevelde nog wat, ik kon niet verstaan wat, met de kennis van nu waarschijnlijk iets in de trant van *obrigado*, en hij ging verder met ingooien. Vanaf dat moment was ik verliefd op Eusébio.'

Met twee goals achter zijn naam legt zijn nieuwe, pas 20-jarige held een stevig fundament onder zijn toekomstige status als topspits. Vijfvoudig winnaar Real wordt in een spektakelstuk met 5-3 verslagen. In huize Van der Lem is pa niet te genieten. 'Ik probeerde m'n vader aan het verstand te brengen hoe goed Eusébio was, maar hij was alleen maar chagrijnig vanwege de nederlaag van Real. Ik ging slapen met een brede glimlach om de lippen.'

Hoofdstuk 2

Drama in de Kleine Wittenburgerstraat

Gerard van der Lem, van 15 november 1952, groeit op in Wittenburg, een van de drie Oostelijke Eilanden in Amsterdam, ingeklemd tussen Kattenburg en Oostenburg. Een volksbuurt à la De Jordaan. Waar de vrouwen uit de ramen hangen om met elkaar een praatje te maken. 'En zaterdag kwam de orgelman in de straat,' vertelt Van der Lem. 'Een echte arbeiderswijk. Niemand had het breed, maar we hadden elkaar. We woonden in de Kleine Wittenburgerstraat, aan de overkant zat bakker Gabriëls. Dan riep ik naar boven of ik een krentenbol mocht halen, dan gooide m'n moeder een stuiver naar beneden. Dat kon niet altijd, bij ons moesten de eindjes aan elkaar worden geknoopt. Er was nooit geld voor iets. Beneden hing zo'n gasmeter, daar moest je speciale muntjes voor kopen, maar op een stuiver werkte dat ding ook. Maar dan kwam zo'n kerel hem legen en moest het alsnog betaald worden. Als hij aanbelde, wilde m'n moeder niet dat ik de deur opendeed.'

Buiten de uren die Van der Lem doorbrengt op lagere school De Parel, verderop in de straat, speelt het leven zich voornamelijk op straat af. 'We waren met vriendjes de hele dag aan het ravotten, we zagen elkaar bijna dagelijks, tot in de vakantie aan toe. We hadden het geluk dat mijn opa van moeders kant een timmerman was. Die had een houten strandhuisje gemaakt met een zeil als dak. Stonden we 's zomers tweeënhalve maand bij Helios, op het Zandvoortse strand. Af en toe mocht er ook een vriendje komen. Dat was één groot feest.'

De band met de vriendengroep is altijd hecht gebleven. 'Op de eerste vrijdag in juni houden we elk jaar een reünie van de kleuterschool, dat zegt genoeg. Weet je wie er dan ook altijd is? Henk ten Cate, die kwam van Kattenburg. Daar voetbalde ik altijd mee. Hij was het eerste jongetje met een kleurtje in de buurt, daar werd hij weleens mee gepest. Ik nam 'm altijd in m'n team, want hij kon aardig voetballen. Vaak hadden we niet eens een bal, speelden we met proppen papier, bij elkaar gehouden met elastiek. We hadden niks en toch waren we gelukkig.'

Gerards vader, die ook Gerard heet, heeft samen met zijn broer een duikbedrijf. Vanaf een ponton duikt pa Van der Lem het IJ in om bijvoorbeeld goederen van een gezonken schip boven water te halen. 'Dat ging nog op zo'n ouderwetse manier, in zo'n pak met loden schoenen eronder. Erbovenop werd zo'n grote glazen helm geschroefd. Ik mocht weleens mee, moest ik aan een wiel draaien zodat m'n vader van

zuurstof werd voorzien. Op zijn vrije zaterdag ging mijn vader per roeiboot naar de kolenschepen in het IJ. Viste hij de kolen op die van de boten af vielen. Zo verdiende hij wat bij. Dat had hij in de oorlog ook al gedaan, waardoor heel veel mensen in onze buurt van warmte werden voorzien. En wat pa overhad aan kolen ruilde hij voor eten met de boeren in de polder. Zo zijn aardig wat gezinnen de Hongerwinter doorgekomen. Dat duiken was zwaar werk, later kreeg hij veel last van z'n rug. Toen is-ie in de bouw gaan werken. Maar dat kolenscheppen bleef hij er altijd naast doen. Dat was zijn extraatje.'

Moeder Cato, roepnaam To of Tootje, komt uit een communistisch nest. 'Ze droeg vaak een jasje waarop haar moeder een hamer en een sikkel had genaaid. Na m'n achttiende moest ik van haar altijd CPN stemmen of minimaal PvdA. Dat deed ik dan juist niet. Ze had twee banen. Ze bracht koffie rond op een advocatenkantoor en maakte schoon bij het revue-café Saint-Germain-des-Prés op het Rembrandtplein. Dat was een beroemde uitgaansgelegenheid waar onder anderen Dorus optrad met meneer Cor Steyn.'

Van der Lems jeugd wordt overschaduwd door een drama dat plaatsvindt in april 1954. 'Mijn zusje Corrie was op een dag aan het spelen in onze straat, een week voor haar tiende verjaardag. Haar bal rolde onder een vrachtwagen en daar kroop ze onder om die te pakken. Op dat moment stapte de chauffeur in en reed weg, zo over haar heen. Ze was op slag dood. Vanachter ons raam heeft m'n moeder het allemaal

zien gebeuren en werd gek. Het is dat ze mij had en dat ze in verwachting was van mijn broertje, anders had ze het gas opengezet. Dat heeft ze later weleens gezegd: dat ze eigenlijk niet verder wilde leven. Dat drama heeft een zware wissel getrokken op het gezin, maar ik heb altijd respect gehad voor m'n moeder. Een kind verliezen – iets ergers kun je je toch niet voorstellen?'

Hoewel Van der Lem geen herinneringen heeft aan zijn zus – ten tijde van het drama is hij pas anderhalf jaar oud – speelt Corrie later wel degelijk een rol in zijn leven. 'Ze heeft me herhaaldelijk gewaarschuwd voor dingen. Ik reed op een dag in de auto achter een vrachtwagen, op een afrit bij Diemen. Ik wilde 'm inhalen, totdat het leek alsof ik aan m'n arm werd getrokken. "Niet inhalen," zei een vrouwenstem. Dat moet Corrie geweest zijn. Ik haalde niet in. En nog geen seconde later begon die wagen te scharen en schoof zó de vangrail in, met zowel de voor- als de achterkant. Als ik naast 'm had gezeten, was ik compleet kansloos geweest. Later ben ik nog eens naar zo'n avond geweest waarop een vrouw contact legde met overledenen. Toen kreeg ik ook de bevestiging dat Corrie me behoedde voor verkeerde dingen. Ik moest niet verdrietig zijn, ze was gelukkig waar ze nu was, kreeg ik te horen. Ik sta vrij nuchter in het leven, met een licht cynische inslag, maar dat heeft me wel geraakt.'

Hoofdstuk 3

Weggestuurd bij Ajax

Terwijl het vlaggenschip van Ajax het niet makkelijk heeft midden jaren zestig – in 1965 eindigt de club zelfs als derdende in de eredivisie – doorloopt Van der Lem bijna fluitend de jeugdopleiding. Elk seizoen weer handhaaft hij zich met gemak in het hoogste elftal van zijn lichter. Per fiets overbrugt hij viermaal per week de afstand tussen Wittenburg en de Middenweg. Na de verhuizing op z'n twaalfde naar het Sumatraplantsoen in Amsterdam-Oost komt hij nog dichterbij De Meer te wonen. Hoewel zijn vader als DWS-fan niet staat te springen dat hij bij Ajax gaat voetballen, heeft Van der Lem nooit spijt gehad van zijn overgang. 'Toch heb ik nooit zoiets gehad van: zie mij nou bij Ajax voetballen. Ik weet nog goed, je kreeg zo'n blauwe sporttas met de letters van Ajax erop. Als ik in de tram zat na een training of wedstrijd dan schaamde ik me er zelfs een beetje voor; draaide ik de tas met de letters naar de binnenkant. Terwijl die Amsterdamse bluf er wel bij hoorde. Wie doet ons wat, dat was Ajax.

Met die uitstraling stond je voor het begin van de wedstrijd al met 1-0 voor.'

Dat uitgangspunt betekent niet dat Ajax de wedstrijden op halve kracht wint. 'Nee, je kreeg elke week weer volle weerstand. Want ja, ze speelden tegen Ajax. Iedereen wil van je winnen, daar groei je mee op. Dat is van buiten de club, erbinnen heerst de moraal van het moeten winnen; zo niet, dan heb je het idee dat er de hele week met dedain naar je wordt gekeken. Zo van: ach gut, daar lopen de stakkers die verloren hebben. Dat is Ajax. Als je met 7-1 won, ging de hele nabespreking over die ene tegengoal, hoe die voorkomen had moeten worden. De lat wordt intern ontzettend hoog gelegd. Het klinkt raar, ik ben best een gevoelig iemand, maar ik heb er nooit last van gehad. Ik kon het zo van me afzetten. Euforie of droefenis, het deed me niets. Ik had helemaal geen last van druk.'

Het grootste voordeel van lid zijn van de Ajax-familie? Van der Lem hoeft daarover niet lang na te denken. 'Je ging met Ajax altijd naar grote toernooien in binnen- en buitenland. Tegenwoordig gaan ze naar Azië of Amerika, wij gingen naar Ludwigshafen of Belgrado. Ik kan me ook nog een toernooi herinneren in San Siro. Gingen we naar Milaan met het vliegtuig. Dat was wat, hoor. Ik was een jaar of veertien, bij ons in de familie had nog nooit iemand gevlogen. Ik was best nerveus in het vliegtuig, een zakenman met een grote sigaar in de mond stelde me gerust. Toen ik terugkeerde, kwam de hele familie bij elkaar. Moest ik uitleggen hoe dat was in zo'n vliegtuig.'

Hoewel hij jaar na jaar een plaatsje krijgt in de hoogste jeugdteams, heeft Van der Lem niet het gevoel dat hij een buitengewone speler is. 'We waren natuurlijk allemaal aardige pingelaars en dribbelaartjes, maar in elk elftal waarin ik speelde, liepen betere voetballers rond. Er zaten een hoop kinderen tussen uit gegoede families. Die werden per Mercedes met chauffeur afgezet in De Meer, en die bleef wachten tot ze weer klaar waren. Pim van Dord, Gerrie Kleton en ik kwamen altijd op de fiets, net als onze ouders als ze kwamen kijken. Het zal wel toeval zijn, maar van onze lichter zijnde wij drieën de enige spelers die het betaald voetbal hebben gehaald. Van de rest hebben we nooit meer iets vernomen.'

Terwijl Van Dord en Kleton in een rechte lijn op hun doel afstevenden, gebruikt Van der Lem een fikse omweg. Vlak voordat hij de stap naar de A-selectie kan zetten, raakt hij in conflict met Bobby Haarms, de trainer van de A1. 'Die gooide me uit het elftal, en daar had ik het zelf naar gemaakt,' klinkt het ook jaren na dato nog schuldbevestigend. 'Ik werd in die periode steeds lastiger voor m'n omgeving. Ik had altijd bonje met m'n vader, op de Van Deventer-mulo spijbelde ik om de haverklap en ook bij Ajax ging het mis. Ik had problemen met gezagsverhoudingen, kon niet tegen onrecht of autoritair gedrag. Dat is de rode draad geworden in mijn leven. Later heb ik er met Bobby nog smakelijk om gelachen toen we samen in de trainersstaf van Ajax zaten, maar op het moment zelf kon ik hem wel schieten – en hij mij. Vooral zijn irritatietrainingen werkten me op m'n zenuwen, wat

ook precies de bedoeling was. Daarin werd getest of je wel om kon gaan met tegenslag, met oneerlijkheid ook. Dan keurde Haarms een zuivere goal van ons af, en dan kwam ik in opstand. Weigerde ik verder te spelen, ging ik lopen muiten, ja, dat vinden trainers niet leuk. Dat ondermijnt hun gezag. Dat ging van kwaad tot erger, ik was eigenlijk niet meer te handhaven. Dus werd ik teruggezet naar de A2. Daar moest ik gaan vlaggen. Zo wilden ze me klein krijgen, alleen lukte dat niet. Ik weigerde te buigen, blufte dat ik weg wilde. Stiekem hoopte ik dat ze me zouden willen houden, maar ik had m'n hand overspeeld. Ze hadden er geen enkel probleem mee. Daar stond ik dan met m'n tas op de Middenweg, m'n droom knalde finaal in duigen. In eerste instantie wees ik Bobby Haarms aan als schuldige, maar ik kon niemand iets verwijten. Het lag volledig aan mezelf.'